

**UCHWAŁA NR XVII/149/2016
RADY GMINY POKÓJ
Z DNIA 31 MAJA 2016 r.**

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu profilaktyki raka szyjki macicy- szczepienie HPV
na lata 2016 -2017**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 w związku z art. 7 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016r., poz. 446) oraz art 7 ust.1 i art. 48 ustawy z dnia 27 sierpnia 2014r. o oświadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2015r. poz. 581) poz.1240, poz.1269, **Rada Gminy Pokój uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się „Gminny Program profilaktyki raka szyjki macicy - szczepienie HPV na lata 2016 - 2017”, stanowiący załącznik nr 1.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Pokój.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik Nr 1
do uchwały Nr XVII/149/2016
Rady Gminy Pokój
z dnia 31 maja 2016 r.

Gminny Program profilaktyki raka szyjki macicy - szczepienie HPV na lata 2016-2017

1. WSTĘP

Zaspokajanie zbiorowych potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia jest jednym z najważniejszych zadań gminy wynikających z art. 7 ust. 1 pkt. 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym .

Do zadań własnych gminy w zakresie zapewnienia równego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej należy w szczególności opracowanie i realizacja oraz ocena efektów programów zdrowotnych wynikających z rozpoznanych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców - art. 7 ust. 1 pkt 1 i art. 48 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych .

Zapobieganie chorobom cywilizacyjnym możliwe jest poprzez stosowanie odpowiedniej profilaktyki, a także poprzez podejmowanie wszelkich działań i środków zmierzających do wykrycia we wczesnych stadiach nowotworów, dających szansę na szybkie wyleczenie.

2. OPIS PROGRAMU

A. Ogólna charakterystyka

Zakażenie wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV - Human Papillomavirus) stanowi duży problem kliniczny i epidemiologiczny na całym świecie. Na świecie ok. 630 mln ludzi jest zakażona wirusem HPV. Większość zakażeń HPV przebiega bezobjawowo. Istnieje ponad 100 typów wirusa HPV, które po dostaniu się do organizmu, w większości nie wywołują objawów chorobowych dzięki naturalnej odporności immunologicznej. Jednakże zakażenie wirusami „wysokiego ryzyka” jak HPV 16, 18, 31 i 45 mogą być przyczyną raka szyjki macicy lub innych nowotworów narządów moczowo- płciowych. Typy wirusa HPV 16 i 18 powodują aż 70 % przypadków raka szyjki macicy. Infekcje HPV odpowiedzialne są również za część nowotworu pochwy i sromu. Typy wirusa HPV 6 i 11 są dodatkowo odpowiedzialne za brodawki płciowe. Do większości zakażeń dochodzi genitalnymi typami HPV podczas pierwszych kontaktów seksualnych. Dlatego profilaktyka przeciwdziałania czynnikom ryzyka odnosi się głównie do młodych dziewcząt. Rak szyjki macicy jest drugim co do częstości występowania nowotworem złośliwym, który dotyka kobiety na świecie i drugą co do częstości przyczyną ich zgonów z powodu chorób nowotworowych. Szacuje się, że każdego roku ok. 500 000 kobiet na całym świecie zapada na raka szyjki macicy, a 300 000 z nich umiera z tego powodu. W Polsce według Krajowego Rejestru Nowotworów w 2009 roku zapadło na ten typ nowotworu 3102 kobiet. Największą liczbę zachorowań obserwuje się w województwie mazowieckim - 440 przypadków rocznie, śląskim - 388, dolnośląskim, małopolskim -244. W 2009 roku z powodu raka szyjki macicy w Polsce zmarło 1748 kobiet, w województwie śląskim - 219 .

B. Epidemiologia

Transmisja zakażenia HPV odbywa się głównie drogą płciową. Zakażenie HPV może być jawne klinicznie lub przybierać formę subkliniczną, albo utajoną. Objawy kliniczne zakażenia typami niskoonkogennymi obejmują kłykciny płaskie lub kończystych narządów płciowych o różnym nasileniu. W fazie utajonej nie występują objawy. Na każdym z wymienionych etapów zakażenie może ulegać progresji, samoistnej regresji, lub stać się procesem przewlekłym. Najczęściej zakażenie HPV ulega samowyleczeniu. U kobiet do 25 roku życia większość infekcji ulega regresji w ciągu 12-18 miesięcy.

Utrzymywanie się zakażenia powyżej 24 miesięcy jest związane z zakażeniem wirusami wysookonkogennymi. Liczba nowych zakażeń maleje wraz z wiekiem, ale ryzyko przejścia zakażenia w formę przetrwałą wzrasta wraz z wiekiem osoby zakażonej. Sposób radykalnego leczenia zakażenia HPV nie jest obecnie znany, dlatego też tak bardzo ważna jest profilaktyka zakażeń mogących powodować raka narządów płciowych.

Według Światowej Organizacji Zdrowia wyróżnia się następujące rodzaje działalności profilaktycznej:

- profilaktyka pierwotna obejmująca informowanie o czynnikach ryzyka zachorowania oraz szczepienia przeciwko onkogennym typom wirusa HPV,
- profilaktyka wtórna - wykrywanie stanów przednowotworowych i wczesnych postaci raka,
- profilaktyka trzeciorzędowa - prawidłowa diagnostyka i leczenie raka.

W ramach Programu dla tutejszej gminy przewidziano realizację działań profilaktycznych obejmujących informację o zagrożeniach kierowaną do szerokiego grona odbiorców oraz szczepienia dziewcząt w wieku 13 lat.

C . Cele główne i pośrednie programu

Cele główne:

- zmniejszenie liczby zachorowań na raka szyjki macicy u kobiet poprzez przeprowadzenie edukacji zdrowotnej oraz wykonanie szczepień ochronnych szczepionką przeciwko wirusom HPV wywołującym raka szyjki macicy, raka sromu, raka pochwy i brodawki płciowej w populacji 13-letnich dziewcząt zamieszkałych w gminie Pokój .
- ukształtowanie właściwych nawyków higienicznych u 13 letnich dziewcząt.

Cele pośrednie:

- podniesienie poziomu świadomości zdrowotnej młodych dziewcząt i chłopców oraz ich rodziców, między innymi poprzez stałą współpracę z Wojewódzkim Ośrodkiem Koordynującym Program Profilaktyki Wczesnego Wykrywania Raka Szyjki Macicy, jak i Opolskim Centrum Onkologii w Opolu,
- ugruntowanie postaw dziewcząt w okresie dojrzewania poprzez nabywanie wiedzy na temat zagrożeń zdrowotnych, w tym podkreślenie roli wykonywania badań cytologicznych,
- zapoznanie rodziców z działaniem szczepionki przeciw wirusom HPV wywołującym raka szyjki macicy, raka sromu, raka pochwy i brodawki płciowe oraz uzyskanie zgody na wykonanie zabiegu podania 3 dawek szczepionki,
- popularyzowanie wśród młodzieży nawyku systematycznego wykonywania badań profilaktycznych w kierunku wczesnego wykrywania chorób nowotworowych.

Programy edukacyjne propagujące zdrowy styl życia mają na celu zapobieganie chorobie co w efekcie zmniejszy koszty ponoszone na leczenie. Ważną sprawą jest aby edukacją objąć zarówno młode dziewczęta jak i ich opiekunów. Jest to niezbędne przy kształtowaniu właściwych nawyków higienicznych w każdym domu.

D. Skuteczność szczepienia oceniana jest na:

- 75% w przypadku zapobiegania rakowi płaskonabłonkowemu (carcinoma planoepitheliale cervicis uteri) - najczęstszemu typowi histologicznemu raka szyjki (ok. 85% przypadków),
- 96% w przypadku zapobiegania gruczolakorakowi (adenocarcinoma cervicis uteri), który stanowi ok. 10% przypadków i choć rozwija się wolniej niż rak płaskonabłonkowy, to wyniki leczenia są zwykle nieco gorsze.

E. Populacja podlegająca Programowi

W przypadku Gminy Pokój liczącej 5,2 tys. mieszkańców populacją przewidzianą do objęcia programem są dziewczynki w wieku 13 lat, zamieszkałe w Gminie Pokój .

W latach 2016-2017 zakwalifikowanych zostało do Programu łącznie około 27 dziewczynek.

Program profilaktyki raka szyjki macicy na terenie gminy Pokój, będzie obejmował wskazane roczniki dziewcząt zamieszkałe na terenie gminy.

Biorąc pod uwagę, że najwyższe ryzyko zakażenia tym wirusem występuje w ciągu pierwszych 5 lat od momentu inicjacji seksualnej, najlepszą grupą do szczepienia powinny być dzieci i młodzież przed rozpoczęciem aktywności seksualnej (dziewczęta 10 -16 - letnie). Rozważając aktualne możliwości realizacji szczepień przeciw HPV w Polsce, trzeba wskazać na konieczność sfinansowania szczepionki, która nie została na razie włączona do obowiązkowej części Programu Szczepień Ochronnych, pokrywanych przez budżet państwa. Koszt zakupu szczepionki czterowalentnej obecnie kształtuje się ok. 750,00 złotych (cena całkowitego zaszczepienia - trzy dawki). Wprowadzanie masowych szczepień prowadzi niewątpliwie do wyraźnego zmniejszenia występowania przednowotworowych zmian w obrębie szyjki macicy, czego naturalnym następstwem staje się obniżenie wartości pozytywnej predykcji badań cytologicznych. Efekt szczepień dziewcząt będzie widoczny po kilku lub kilkunastu latach, gdy skryningowe badania cytologiczne zaczną obejmować kobiety zaszczepione przeciw HPV. Całkowity koszt zaszczepienia 27 dziewczynek na lata 2016-2017 wynosi 20250 zł.

W każdym roku kalendarzowym dopuszcza się wahania ilości planowanych zaszczepień. Czynnikiem wpływającym na zmiany ilościowe mogą być zmniejszenia lub zwiększenia liczby dziewcząt zgodnie z aktualnym stanem zamieszkania.

Program profilaktyki raka szyjki macicy będzie płatny w całości ze środków własnych Gminy Pokój .

Dopuszcza się przeniesienie na rok następny jednej dawki szczepionki w przypadku, gdy środki na dany rok będą niewystarczające.

Wybór realizatora lub realizatorów programu zostanie wyłoniony przez Wójta Gminy Pokój w drodze najkorzystniejszej złożonej oferty w drodze otwartego konkursu ofert, ogłoszonego na podstawie art. 48b ustawy z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2015r. Poz. 581 t. j.) .

4. SPOSÓB REALIZACJI PROGRAMU

A. Uczestnicy Programu

Udział w Programie szczepień jest dobrowolny. W celu objęcia szczepieniem dziewcząt zamieszkałych na terenie Gminy Pokój wymagane jest złożenie imiennych deklaracji przez rodzica, bądź prawnego opiekuna (wzór deklaracji stanowi załącznik Nr 1 do Programu).

B. Realizacja Programu:

- 1) przeprowadzenie zajęć edukacyjno-informacyjnych dla objętych programem dziewcząt w gminie Pokój. Przeprowadzenie akcji informacyjnej dotyczącej zakażenia HPV (także wśród chłopców) o zapobieganiu rakowi szyjki macicy przez okresowe badania ginekologiczne.
- 2) przeprowadzenie spotkań informacyjnych z rodzicami objętych programem dziewcząt, których celem będzie zapoznanie rodziców z działaniem szczepionki przeciwko wirusowi HPV wywołującym raka szyjki macicy, raka sromu, raka pochwy i brodawki płciowej.
- 3) przedstawienie dziewczętom oraz rodzicom/ opiekunom, informacji o szczepieniu profilaktycznym przeciwko wirusowi HPV.
- 4) dziewczęta, których rodzice wyrażą zgodę na szczepienia zostaną objęte bezpłatnym szczepieniem w placówce służby zdrowia, która będzie realizatorem programu.

C. Kryteria kwalifikacji do zabiegu szczepień ochronnych:

- 1) wiek 13 lat.
- 2) brak przeciwwskazań lekarskich do szczepień przeciw wirusowi HPV (poprzedzone badaniem lekarskim przed każdym szczepieniem).
- 3) pisemna zgoda rodzica.

5. WSKAŹNIKI DO MONITOROWANIA PROGRAMU

Podczas oceny uwzględnione będą wskaźniki:

- 1) liczba dziewcząt uczestniczących w Programie.
- 2) liczba dziewcząt objętych szczepieniami.
- 3) stopień osiągnięcia sukcesu, określony procentowo - liczba zadeklarowanych dziewcząt / liczba zaszczepionych dziewcząt.
- 4) opinie odbiorców bezpośrednich (dziewcząt) oraz pośrednich (rodziców) o Programie.

Ocena skuteczności realizacji Programu będzie możliwa po kilkunastu, bądź też dopiero po kilkudziesięciu latach obserwując zmiany, jakie zaszły w osobach, na które oddziaływało poprzez realizację Programu.

6. OKRES REALIZACJI PROGRAMU

Program będzie realizowany w latach 2016-2017.

W przypadku wprowadzenia szczepień przeciwko wirusowi HPV, do kalendarza szczepień obowiązkowych, zawiesza się dalszą realizację programu gminnego.

7. OCZEKIWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

1. Zaszczepienie pełnej liczby dziewcząt rocznika 2003
2. Zmniejszenie zachorowalności na raka szyjki macicy w perspektywie wieloletniej.
3. Zwiększenie poziomu wiedzy rodziców i dziewcząt nt. ryzykownych zachorowań oraz chorób przenoszonych drogą płciową.

4. Zwiększenie poziomu wiedzy rodziców i dziewcząt dotyczącej profilaktycznych badań okresowych.

Niniejszy program został opracowany w oparciu o raport z sesji naukowej zorganizowanej przez szkołę Nauk Społecznych IFiS PAN i dziennik „Służba Zdrowia” w dniu 9 października 2007 r. w Warszawie pod redakcją naukową prof. dr. Hab. Antonina Ostrowskiego i dr. Mariusza Gujskiego oraz Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Rak Szyjki macicy. Wybierz życie” zorganizowanej przez Sekcję ginekologii Onkologicznej Polskiego Towarzystwa Ginekologicznego, Oddział Gdański Polskiego Towarzystwa Ginekologii Onkologicznej w dniach 21 - 22 września 2007 r. w Gdańsku pod redakcją Dariusza Wydry i Janusza Emericha. oraz dane uzyskane z Internetu www.onkologia.org.pl, Krajowa Baza Danych Nowotworowych, oraz ze strony www.pzh.gov.pl Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego, Zakład Epidemiologii

.Załącznik Nr 1 do Gminnego Programu profilaktyki raka szyjki
macicy - szczepienie HPV na lata 2016-2021 przyjętego uchwałą
Rady Gminy Pokój Nr XVII/149/2016

Szanowni Rodzice!

Przyczyną raka szyjki macicy jest bardzo powszechny wirus brodawczaka ludzkiego - HPV.

Dzisiejsza medycyna daje możliwość zabezpieczenia się przed ryzykiem choroby.

W statystykach zachorowalności na raka szyjki macicy Polska zajmuje drugie miejsce w Europie. Aby zminimalizować ryzyko choroby, ginekolodzy zalecają między innymi zaszczepienie się przed onkogennymi typami wirusa HPV. Rutynowe stosowanie szczepionki przeciwko HPV jest rekomendowane dla dziewczynek w wieku od 12 do 15 roku życia (przed rozpoczęciem aktywności seksualnej). Większość krajów Unii Europejskiej zdecydowało się na powszechne szczepienie dziewczynek. W Polsce szczepienie przeciwko HPV jest w kalendarzu szczepień zalecanych. Oznacza to, że choć przyznaje się, że warto się zaszczepić, to na razie nie ma na to funduszy (koszt zaszczepienia jednej dziewczynki to kwota około 750 zł - trzy dawki). W 2008 roku kilka polskich miast, gmin i powiatów zdecydowało się sfinalizować szczepienia wśród kilkunastoletnich dziewczynek z własnych środków budżetowych. W roku 2016 również gmina Pokój dołączyła do samorządowców podejmujących to działanie w ramach własnych środków budżetowych. Poprzez przyjęcie wieloletniego *Gminnego Programu profilaktyki raka szyjki macicy szczepienia HPV na lata 2016-2017*, również Państwo macie szansę podjęcia decyzji objęcia bezpłatnym szczepieniem swojej córki. Przed podjęciem decyzji, proszę o zapoznanie się z Programem oraz ulotką opisującą proponowany lek w postaci szczepionki oraz udział w proponowanych spotkaniach informacyjnych z lekarzami w szkołach. Po dokładnym przeanalizowaniu tematu i podjęciu ostatecznej decyzji, proszę o wypełnienie poniższej zamieszczonej deklaracji i złożenie jej do dniaw szkole, do której dziecko uczęszcza

(miejscowość, data)

**Zgoda rodzica/opiekuna prawnego osoby nieletniej
na szczepienie**

Ja,

(imię i nazwisko rodzica/opiekuna prawnego)

zam

(adres zamieszkania)

wyrażam zgodę/ nie wyrażam zgody na objęcie Programem szczepień przeciw wirusowi HPV

(trzy dawki) mojego dziecka

(imię i nazwisko dziecka)

PESEL

Córka uczęszcza do

(nazwa szkoły)

W przypadku odstąpienia od kontynuacji Programu szczepień, po podaniu I dawki, zobowiązuję się do pokrycia poniesionych kosztów, pochodzących ze środków publicznych.

(czytelny podpis rodzica / opiekuna prawnego)